

Editarea izvoarelor diplomatice în Europa de Sud-Est

Centenarul războaielor balcanice și cel al primei conflagrații mondiale readuc în discuție o temă sensibilă: editarea izvoarelor diplomatice. Istoricul interesat a dobândi o imagine de ansamblu asupra evenimentelor pe care le studiază are de înfruntat nu doar bariera lingvistică, ci și lentoarea editării unor colecții de documente diplomatice. Ne propunem o scurtă trecere în revistă a realităților editoriale din spațiul sud-est european, insistând asupra eforturilor depuse în ultimul timp pentru editarea acestor izvoare diplomatice.

Inițial, imboldul care stă la originea editării acestor izvoare diplomatice este fie nevoia de justificare, fie un scop propagandistic. Exemple, în acest sens, ar fi *Cartea Verde* publicată de premierul Titu Maiorescu în noiembrie 1913, faimoasa *Carte Albă* grecească publicată la Atena, în vara lui 1917, la îndemnul premierului Venizelos. Trebuie menționată și publicarea, de către autoritățile bulgare, a câtorva mii sute de pagini de corespondență diplomatică din perioada 1912 – 1918. Ne referim, mai întâi, la primul volum din *Raportul comisiei parlamentare de anchetă*, care a apărut în ultimele săptămâni ale anului 1918. Acest volum de corespondență diplomatică, acoperind perioada războaielor balcanice, este urmat de două volume impresionante publicate de Ministerul bulgar de Externe, în perioada 1920-1921: *Documente diplomatice despre amestecul Bulgariei în războiul european*.

Procesul de editare al acestor izvoare diplomatice este reluat, din diferite considerente, abia în anii 80 ai secolului trecut. Mai întâi, în 1978, sub egida Ministerului bulgar al Afacerilor Externe, apare la Sofia primul volum din colecția *Politica externă a Bulgariei. Documente*. Din păcate, din aceasta colecție nu au mai apărut decât două volume, după 1990, care acoperă perioada 1879 – 1894. Din acest punct de vedere, doar Serbia se află într-o poziție privilegiată: 31 de volume au apărut până în prezent din colecția *Documente despre politica externă a Regatului Serbiei: 1903 – 1914* (Belgrad, 1980 - 2012). În ultimii ani, asistăm, în jurul Centrului de Istorie Diplomatică Otomană, de la Istanbul, la un efort impresionant de editare a unor colecții de documente. Două mari serii de documente diplomatice sunt planificate: *Documente Diplomatice Otomane privind originile Primului Război Mondial* și *Documente Diplomatice Otomane privind Chestiunea Orientală în secolul al XIX-lea*. Până în acest moment, din prima serie au apărut opt titluri, totalizând 11 volume, în timp ce alte nouă titluri au apărut în cea de-a doua serie.

Cât privește România, în recent lansată serie *Documente Diplomatice Românești* au apărut, din 2006, doar două volume, care acoperă perioada 1883 – 1885. Și, după cum stau lucrurile în momentul de față, sunt prea puține speranțe că un alt volum ar putea fi publicat în viitorul apropiat. Doar Grecia pare la fel de dezinteresată de editarea acestor izvoare diplomatice. Serviciul Arhive Diplomatice și Istorice din cadrul Ministerului grec al Afacerilor Străine nu are intenția de a edita, în viitorul apropiat, izvoare diplomatice din preajma Primului Război Mondial.